Retouradres: Postbus 94652, 1090 GR Amsterdam

Gemeente Amsterdam
Commissie Persoonsgegevens

Aan: Directeur Handhaving & Toezicht
Aan: manager IV Stadsdelen
C.c. CIO
C.c. Stedelijk directeur Dienstverlening & Informatie
C.c. Privacy Officer, Adviseur Bodycams, Projectleider pilot Bodycams, Projectleider pilot Bodycams

Datum	25 juni 2018
Ons kenmerk	
Behandeld door	Mw. T. 5.1, 2, e
Faxnummer	nvt
E-mail	5.1, 2, e @amsterdam.nl
Bijlage	1

Onderwerp Bodycams

Geachte heer XXX,

Op de vergadering van de Commissie Persoonsgegevens Amsterdam (CPA) van 6 juni 2019 waren namens de gemeente Amsterdam aanwezig: de heer XXX (Projectleider pilot Bodycams), de heer XXX (Projectleider pilot Bodycams) en mevrouw XXX (Privacy Officer).

Bij het agendapunt "Bodycams" is het volgende besproken.

Het primaire doel van de bodycams is het vergroten van de subjectieve en objectieve veiligheid bij de handhavers en de burgers. Er wordt ook een preventieve werking tegen ongewenst gedrag, een de- escalerende werking bij dreigende situaties en eventueel extra bewijs bij afhandeling van incidenten en klachten verwacht.

De CPA heeft reeds eerder in haar vergadering d.d. 23 februari 2017 gesproken over de inrichting en werkwijze van de eerste pilot. De volgende aandachtspunten van de CPA kwamen naar voren die uit het advies van 23 februari 2017 volgen:

- De CPA adviseerde om te komen tot een afwegingskader voor de inzet van bodycams. In zo'n afwegingskader wordt onder meer omschreven in welke situaties

het proportioneel is om bodycams in te zetten en waarom een vergelijkbaar resultaat niet op een minder ingrijpende wijze, oftewel door andere maatregelen, kan worden bereikt. Daarbij is het ook van belang op welke wijze het effect van de maatregel wordt geëvalueerd, welke maatregelen in het ontwerp van het systeem worden getroffen om de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer te beperken en op welke wijze de rechten van de betrokkenen worden gewaarborgd.

- De CPA adviseerde daarnaast ook om in het kader van de publieksvoorlichting een privacy- statement te plaatsen op de gemeentelijke website. Op relevante plaatsen of in gesprek met burger kan de gemeente daarnaar verwijzen om onnodige onrust te voorkomen en transparant te maken wanneer burgers de inzet van dit middel kunnen verwachten.
- De CPA wees ook op het benoemen van het belang van de handhavers bij de inzet van het middel, ook in het licht van opleidingen en coaching. Ook kan worden vermeld of en zo ja hoe, het gebruik van bodycams een rol zal spelen bij beoordelingsgesprekken en eventuele disciplinaire maatregelen. Daarom achtte de CPA het van belang om bij de Ondernemingsraad bij deze vraagstukken te betrekken.

Op de vergadering d.d. 8 maart 2018 heeft u de CPA geïnformeerd over de evaluatie van de eerste pilot Bodycams. Daarnaast legt Handhaving en Toezicht de proef met betrekking tot de tweede pilot voor aan de CPA voor consultatie.

De tweede pilot

De eerste pilot met het taxiteam en motorrijders heeft geleid tot leerzame inzichten maar geen concreet bewijs opgeleverd dat de bodycams een bijdrage hebben geleverd aan het verminderen van verbaal en fysiek geweld tegen handhavers. Hierdoor is volgens Handhaving en Toezicht een tweede pilot nodig om het nut en het effect van het gebruik van bodycams door handhavers te onderzoeken. Met de tweede pilot wordt gekoerst op een grootschalig onderzoek met in totaal tachtig camera's over een termijn van twaalf maanden. Naast de CPA wordt ook de ondernemingsraad benaderd voor overleg over deze tweede pilot en wordt er een Privacy Impact Analyse (PIA) uitgevoerd. De PIA zal een analyse van de impact op de persoonsgegevens bevatten en de bijbehorende aanbevelingen voor maatregelen. Daarnaast zullen ook gebruikersovereenkomsten, verwerkersovereenkomsten en een privacyreglement worden opgesteld.

In de tweede pilot is het van belang om tot een plan te komen met toetsbare indicatoren om te kunnen achterhalen of de bodycams leiden tot minder verbaal en/ of fysiek geweld tegen handhavers. Het is daarom van belang om heldere doelstellingen en heldere indicatoren te hanteren. In de tweede pilot is een nieuwe methode ontwikkeld, namelijk het rechtstreeks doorsturen van beelden naar de commandokamer.

Zo kan worden getoetst in deze pilot of de commandokamer beter van een afstand kan interveniëren bij het bekijken van live beelden.

Daarnaast wordt in de tweede pilot de samenhang onderzocht tussen de mate van vrijwilligheid van het aanzetten van de bodycams en de gereguleerde of open toegang tot de beelden. Het live meekijken zal getest worden bij evenementen.

Advies
De CPA dankt de aanwezigen voor de heldere presentatie. De CPA adviseert om voorafgaand aan de tweede pilot de evaluatiepunten- en criteria helder te benoemen. Er wordt daarnaast geadviseerd om vooraf de uitkomsten van de PIA, de compenserende maatregelen, de standaarden voor de gebruikers- en verwerkersovereenkomsten en het privacyreglement met de CPA te delen. De CPA wenst tot slot ter gelegenheid van de vervolgrapportage graag uitleg over hoe de toegang en het opslag tot de beelden geregeld is.
Ook is de CPA graag op de hoogte van (het verloop van) de inzageverzoeken van burgers gedurende het traject, zodra dit gestart is.

De CPA wenst de aanwezigen veel succes bij de voorbereidingen en het uitvoeren van de tweede pilot.

Ik vertrouw er op u aldus voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

De heer mr. dr. U van de Pol
Voorzitter Commissie Persoonsgegevens Amsterdam

Commissie Persoonsgegevens Amsterdam
Uittreksel van het concept-verslag van de openbare vergadering op donderdag 8 maart 2018

4. Afwegingskader Bodycams (Handhaving& Toezicht)

Volgens Handhaving en Toezicht is een tweede pilot gewenst om nader onderzoek te doen naar het nut en effect van het gebruik van bodycams door handhavers. De eerste pilot met het taxiteam en motorrijders heeft nuttige inzichten opgeleverd, maar nog geen harde bewijzen dat bodycams bijdragen aan het verminderen van verbaal en fysiek geweld tegen handhavers. De gemeenteraad heeft ingestemd met nader onderzoek, mits er heldere doelstellingen en indicatoren gehanteerd worden. Er zijn verschillende sessies geweest om tot een plan te komen met toetsbare indicatoren. Er wordt nu gekoerst op een grootschalig onderzoek over een termijn van twaalf maanden met in totaal tachtig camera's. Die plannen worden hier nu op tafel gelegd. Voordat de proef daadwerkelijk gaat starten is er naast deze consultatie van de CPA ook nog overleg nodig met de ondernemingsraad en de uitvoering van een PIA.
Het plan is in overleg met handhavers opgesteld, mede gebaseerd op hun eerdere ervaringen met bodycams. Het hoofddoel blijft meer subjectieve en objectieve veiligheid voor handhavers. De vraag is met welke indicatoren dat te meten valt. Er valt te denken aan de af- of toename van agressie en geweld tegen handhavers, maar ook aan het aantal malen dat gemaakte opnames worden gebruikt als bewijs en bij de afhandeling van klachten, een toename van de professionalisering van de handhavers die tot uiting komt in een afname van escalerende incidenten. Ook kan men kijken of de commandokamer beter van een afstand kan interveniëren bij het bekijken van live beelden.
Als de handhaver en de burger weten dat de bodycam opnamen maakt van hun interactie, heeft dat volgens de literatuur een matigend effect op hun gedrag. Uit de literatuur, die met name ervaringen in Angelsaksische landen beschrijft, is bekend welke indicatoren resultaten opleveren.
Nieuw in deze tweede pilot is het rechtstreeks doorsturen van beelden naar de commandokamer. Dat lukt nu beter dankzij de technische ontwikkelingen op dat gebied.

De CPA is benieuwd hoelang de beelden worden bewaard en of er voorzien is in de tijd die het kost om alle beelden te bekijken. De ervaring wijst immers uit dat daardoor cameratoezicht erg arbeidsintensief is. Ook is men benieuwd of de camera's pas aangezet worden als zich een incident voordoet of al bij het begin van de dienst, waarna die permanent loopt gedurende de dienst.

De gasten antwoorden dat daar protocollen voor worden opgesteld, waarin ook duidelijk wordt aangegeven hoe en waar men beelden kan opvragen. In beginsel wordt de wettelijke bewaartermijn van 28 dagen aangehouden. Er is volgens hen ook voorzien in voldoende capaciteit voor het bekijken van beelden.
Er is in Amerika veel onderzoek gedaan naar het aanzetten van de camera per incident of per dienst. Daarbij zij aangetekend dat daar het uitgangspunt anders is. Daar gaat men ervan uit dat de politie niet te vertrouwen is en dat de opnames dus dienen ter bescherming van de

burger tegen willekeurig optreden van de politie. De burgers moeten er daar dus op kunnen rekenen dat de camera's voortdurend opnamen maken en niet pas als het de agent uitkomt. In Amsterdam gaat men ervan uit dat de camera vooral de veiligheid van de handhaver dient. Het is de bedoeling in de pilot beide methodes te testen op hun effect. De praktijk wijst uit dat de meeste handhavers de camera doorlopend actief willen laten zijn als men de keuze heeft. Men wil in de pilot de samenhang onderzoeken tussen de mate van vrijwilligheid van aanzetten en de gereguleerde of open toegang tot de beelden.

De CPA is benieuwd hoe er tegen het cameramanagement op termijn wordt aangekeken. Gaat men bijvoorbeeld op afstand meekijken en regie voeren over het optreden van de handhavers?

De gasten zeggen dat dit technisch al allemaal mogelijk is, maar dat er organisatorische aspecten aanzitten die eerst goed uitgezocht moeten worden. Men wil bijvoorbeeld kijken of er bij evenementen een nuttig gebruik van de meldkamer te maken is als een soort servicecenter. De vraag is of men dat zou willen en of men de besluitvorming daarover aan de politie wil overlaten.
In de proef is de inzetplanning van de handhaving zelf bepalend voor de inzet van de bodycams. Stadsbreed zullen er flexteams zijn, ook in het openbaar vervoer zal inzet zijn en in de stadsdelen Zuidoost en Oost zal twaalf maanden lang continu gemonitord worden – via strak volgen en bijsturen – ten behoeve van de evaluatie. Er komt voorafgaand aan de proef nog een DPIA, net zoals dat bij de handheld devices voor handhavers gebeurd is. Die zal een analyse van de impact op persoonsgegevens bevatten en aanbevelingen voor maatregelen. Er zullen gebruikersovereenkomsten, bewerkingsovereenkomsten en een privacyreglement komen.
De bedoeling is de komende zomer met de proef te beginnen.

Het lijkt de CPA een goed idee op de hoogte gehouden te worden van de uitkomsten van de PIA, de compenserende maatregelen en de inzageverzoeken van burgers gedurende het traject, om te kunnen volgen hoe de proef in de praktijk werkt. Verder adviseert de CPA vooraf de evaluatiepunten goed te formuleren. Verder is men benieuwd of het doel ook is te komen tot efficiëntere manieren van handhaving. Ook is de vraag hoe de toegang tot de beelden geregeld is en wat er met al die beelden van tachtig camera's gaat gebeuren.

De gasten zeggen dat het voor een deel inderdaad ook zal gaan om te komen tot efficiënter handhaven, vooral bij de solistisch opererende handhavers zoals motoragenten. Het live meekijken zal vooral uitgetest worden bij evenementen. Verder is het van belang te weten dat de camera's niet alle tachtig voortdurend in gebruik zijn en slechts op een beperkt aantal locaties worden ingezet. De handhaver kan echter niet zelf eenmaal gemaakte opnames wissen.
Om de noodzaak en proportionaliteit van deze proef te onderstrepen wijst men op het gegeven dat in 2017 86% van de handhavers te maken heeft gehad met verbaal of fysiek geweld. Er zijn in dat jaar 465 meldingen geweest, waarbij zij aangetekend dat verbaal geweld amper geregistreerd wordt. Het gaat echter heel vaak erg ver.

De CPA vraagt of er ook gebruikgemaakt wordt van de camera's die al op veel plaatsen in de stad hangen voor verschillende doeleinden.

De gasten zeggen dat deze camera's geen bruikbare beelden opleveren voor dit doel, omdat zij aanvallers niet goed in beeld brengen. De bodycams filmen gericht de interactie waar het om gaat.
De opnames kunnen ook gebruikt worden om te analyseren waarom de ene handhaver wel tot de-escalatie weet te komen en een ander niet. Bovendien heeft het knipperende lampje op de camera een effect op de burger, die weet dat hij op dat moment gefilmd wordt. Men zou zelfs kunnen onderzoeken of alleen een knipperend lampje zonder draaiende camera al effect oplevert. Het publiek wordt op de hoogte gesteld van de proef en de camera's zullen goed zichtbaar en openlijk gedragen worden.

De voorzitter sluit de bespreking af en stelt voor elkaar weer te spreken over een half jaar, om de resultaten van de PIA door te spreken en de ervaringen tot dat moment met elkaar door te nemen. Hij vraagt de PIA vooraf ter informatie toe te sturen en de verdere afspraken te regelen via het secretariaat. Hij wenst de gasten veel succes bij de komende drempelmomenten en de verdere voorbereiding van de proef.